

Ville svaner av Jung Chang

■ EIVIND MELAND >>> Fastlege ved Ølsvik legesenter og professor i allmennmedisin

Jeg vokste opp i en radikal arbeiderfamilie med store lojalitetskonflikter i en tid preget av McCartyisme. Den kristne nestekjærligheten, inntrykkene fra Vietnamkrigen og en våknende anti-imperialisme formet meg som ung voksen. Jeg var politisk aktiv i Norges kommunistiske parti fra 1970 til 1992. Det var kampen mot undertrykkelse og for en mer rettferdig verden som motiverte meg. Jeg forsto tidlig at kommunismen hadde politiske og moralske problem, men mente at dette kunne reformeres innenfra. Det tok meg lang tid å innse at når en ideologi blir absolutt og viktigere enn medmennesker, har vi sådd kimen til undertrykkelse og bestialitet.

Lesing av vitenskapsfilosofisk og fag-etisk litteratur hjalp meg til denne erkjennelsen, men det som gjorde avgjørende inntrykk på meg i denne tiden var Jung Changs *Ville svaner*. Den handler om tre generasjoner kvinner: Jung Changs bestemor, som fikk føttene forkrøplet for å tilfredsstille kinesiske overklassemenns skjønnhetside-

aler, Jung Changs mor og henne selv. Foreldrene og Jung Chang selv var dedikerte i kampen for et sosialistisk Kina. Det er skildret med stor ekthet hvordan kampen mot den japanske imperialismen før og under 2. verdenskrig, og kampen for et mer rettferdig samfunn lå bak foreldrenes politiske engasjement. Det var også det som motiverte Jung Chang selv til å bli rødegardist og ivrig tilhenger av maoismen.

Så langt strakk den politisk ideologiske lojaliteten seg at foreldrene var villige til å akseptere menneskelig fornedrelse og undertrykkelse fordi det var «nødvendig» i den gode saks tjeneste, selv når bestialiteten ble rettet mot dem selv. Det var også Jung Chang selv villig til å akseptere.

Boka er et historisk dokument om Kina i det 20. århundre. For mange har boka blitt lest som en historisk avsløring av Mao Zedongs vanstyre. Mange har fått bekreftet sin politiske antipati mot alt som smaker av sosialisme, kommunisme og radikale

frigjøringsbevegelser. Det er en lesning som ikke yter forfatteren rettferdighet. Med stor menneskelig innsikt og kjærlighet får Chang oss til å forstå betydningen av politisk engasjement mot undertrykkelse og bakgrunnen for revolusjonen i Kina. Med like stor innsikt og medmenneskelig aksept får hun fram hvordan et engasjement for rettferdighet og likestilling kan utvikle seg til krenkelser og selvkrenkelser. Det var dette eksistensielle drama som gjorde slikt inntrykk på meg, og som har hjulpet meg til å ta vare på engasjementet for et mer rettferdig samfunn, forhåpentligvis fra et mindre dogmatisk ståsted.

■ EIVIND.MELAND@UIB.NO

每

